

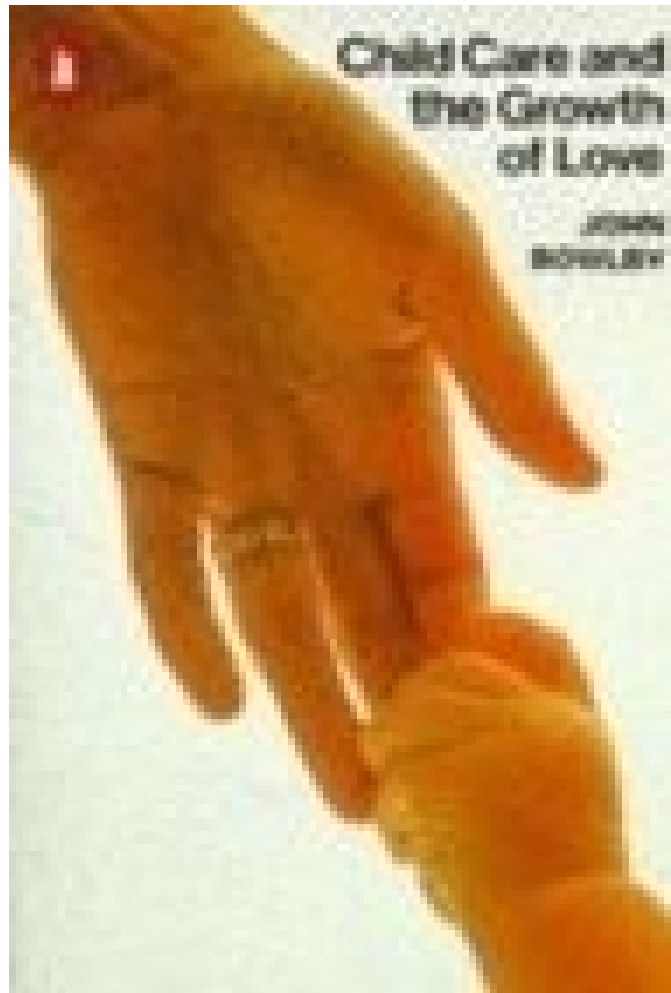
5. Konferencija udomitelja djece „Dobar kontakt s biološkim
roditeljima“
Osijek, 6.11.2009.

Zašto je važan kontakt s biološkim roditeljima

Zdenka Pantić

“Ejrena”doo

Što djeci treba za zdrav razvoj?

O čemu će biti riječi

1. Neka razmišljanja i iskustva
2. Teorija privrženosti (J. Bowlby)
3. O značaju kontakta djece u udomiteljskoj obitelji s naravnim roditeljima/obitelji/okolinom
4. Zaključak

Dječiji razvoj objašnjavaju:

- Teorija privrženosti (attachment): na socijalni i psihološki razvoj snažno utječe kvaliteta roditeljske brige
- Teorije socijalnog učenja: oponašanje

Idila

Djeca u igri

John Bowlby (1907-90)

J. Bowlby: Teorija privrženosti

- Psihološka, evolucijska, etološka i govori o **osnovima među ljudima**
- Malo dijete treba razviti odnos s osobom koja brine o njemu (ranije se isključivo spominjala majka), **kako bi se normalno emocionalno i socijalno razvijalo**
- Privrženost s drugim figurama (članovi obitelji, poznate osobe) - utočište su, predstavljaju **sigurnu bazu za istraživanje svijeta**

Privrženost

- Roditeljski odgovor na potrebe djeteta vodi u razvijanje unutrašnjih radnih modela koji će voditi osjećaje osobe, njene misli i očekivanja u kasnijim vezama. Tjeskoba ili tugovanje kod gubitka povezanosti s važnom osobom s kojom je dijete razvilo osjećaj privrženosti, normalan je i adaptivan odgovor djeteta koje je razvilo privrženost.

Socijalna politika

- Teorija privrženosti danas je dominantan pristup u razumjevanju ranog socijalnog razvoja. Njezini se koncepti koriste u **formuliranju socijalne politike o djeci kako bi se poduprle dječije veze rane privrženosti.**

Kad se iscrpe druge mogućnosti...

Moguća pitanja roditelja kod smještaja:

- Kako će na njih gledati udomitelj
- Kako će dijete reagirati na posjetu roditelja
- Hoće li dijete postati privrženije udomiteljima
- Hoće li nestati iz njihva života
- Što misle susjedi, okolina
- Što s materijalnim problemima

Novi početak za sve uključene

- Neka djeca moraju biti izdvojena iz svojih prirodnih obitelji (Jones, 1987. kaže „nepopravljive“ obitelji) na kraći ili najčešće dugotrajni smještaj (ili usvojenje).
- Odvajanje s poznatim i bliskim osobama, sredinom uključuje tjeskobu, bol, očaj, nerazumijevanje onoga što se događa, tugu.

Privrženost i odvajanje

- Odvajanje od roditelja (gubitak) i uspostavljanje odnosa s udomiteljima je osjetljiv i složen proces za sve sudionike
- Ako je privrženost s roditeljem slaba, dijete malo, a predviđa se dugotrajan smještaj, tada je važnije usmjeriti se na uspostavljanje što bolje privrženosti s udomiteljima.

...i ponovna uspostava privrženosti

- Udomitelji postaju djetetovi psihološki roditelji, a privrženost roditeljima nije više u fokusu.
- To ne znači da nije važno da dijete zna tko je i odakle dolazi. Zašto?

Dileme

- Svi imaju prava. Roditelj. Dijete. Soc. služba
- A udomitelj? Tko je saveznik udomitelju?
- Što je to “najbolji interes djeteta”?

“Može li dijete imati dvije mame?”

Biološki i psihološki roditelji

Uobičajeno je to zajedno, u istom rodit. paru.

Kulturološki prihvatljivo – dati dijete rodbini...

Dijete na smještaju:

-Roditelji po rođenju

-Psihološki roditelji: svakodnevno brinu, zadovoljavaju osnovne potrebe:

Opstanak

Razvoj

Sigurnost

Zaštita

Ljubav

Nije lako biti udomitelj:

zadaci koje nemaju roditelji

- Udomitelji brinu i pružaju ljubav kao da je dijete njihovo.
- Imaju na umu da ono ima još jednu obitelj (u stvarnosti, mašti, uspomenama)
- Brinu, a imaju na umu da može doći trenutak povratka djeteta, ili odlaska na usvojenje
- ...a djeci treba osjećaj trajnosti (sigurnosti) boravka.....

Posebne teme/zadaci

- Identitet djeteta
- Ponovno prilagođavanje
- Djetetova prošlost
- Podijeljena odgovornost
- Odvajanje

Da li je biološki roditelj isključen smještajem djeteta?

- Prestaje li utjecaj na razvoj i ponašanje “nevidljivog”, neprisutnog roditelja?
- Ne prestaje, čak niti kada nema kontakta
- Stručno stanovište:
- Kontakt s biološkim roditeljima je važan za zdrav razvoj djeteta (Fanshel i Shinn, 1987)

Roditeljsko pravo i druga pitanja..

- Što udomitelji znaju o roditeljima?
- Gdje su?
- Poznaju li ih?
- Što znaju o pravnom odnosu roditelja i djece (Roditeljsko pravo? Ograničen kontakt?..)
- Znaju li za drugu djecu/braću smještenog djeteta, bliske osobe?
- Zašto je to važno?

Neki brojevi..

- (M. Mitić i K. Kondić, 2002, Save the children).
- 60% slučajeva nema kontakt (nezainteresiranost)
- Uglavnom s roditeljima, manje braćom i dr
- Većinom djeca ne poznaju roditelje
- 10% odbija kontakt
- 19% čezne
- 86% zna istinu o svom statusu u obitelji udomitelja

Zašto je važno znati obitelj djeteta

- Identitet – pripadnost djeteta; ne samo razloge izdvajanja
- Pomaže za slučaj povratka, za kontakt, za OSJEĆAJ KONTINUITETA
- Dijete formira barem neku sliku o obitelji porijekla, čiji utjecaj može postati problem
- Znati i radi procjene obima i načina kontakta

Udomitelji su samo ljudi...

- Udomitelji: pomiješani osjećaji prema roditelju; sebe (opravdano) vide roditelima
- Jesu, i žele biti bolji roditelji od pravih
- Ali: Poznavajući roditelje, ne prosuđujući, udomitelj će pomoći i djeci oko kontakta, bolje razumjeti dijete..
- Teška zadaća pripreme djeteta na kontakt (i osjećaje, reakcije-nedolazak, nepažnja roditelja)

Zašto kontakt?

- -radi osjećaja kontinuiteta djeteta
- -radi održavanja privrženosti s roditeljem
- -briga o porijeklu i identitetu
- S kime?
- -ne samo roditelji, tj može biti privrženo i nekome dugom iz socijalne mreže
- Imati na umu: Kontakt nije samo fizička prisutnost roditelja!

Argumenti za kontakt

“Neka realnost ustupi mjesto fantazijama”

- Smještajem dijete ne prekida unutrašnji odnos s roditeljem (“nisam bila dobra, neželjena sam, nisu me voljeli”..)
- Sva djeca vole a ponekad i mrze roditelje. Rano odvojena, ne mogu stvoriti realan stav.. Zato je važan kontakt.
- I kada ne pita, dijete “hvata” usputne komentare o svojim “lošim” roditeljima..pa se odjednom počnu slično ponašati (J. Juul bi rekao “suraduju”)..realna slika pomaže djetetu

Hoće li dijete poštivati udomitelje ako poznaje roditelje?

- Važno je biti osjetljiv na djetetove poruke o potrebama za kontaktom s roditeljima i prijašnjom socijalnom mrežom.
- Što govori, što čini, mijenja li se, ne projicirati svoje poglede i potrebe.
- O čemu šuti? Dijete ne postavlja pitanja kada se ne osjeća sigurnim, kada želi sačuvati naklonost udomitelja..ali zato u mašti stvara priče, tumačenja

Napravite atmosferu

- Neka otvoreno pita o roditeljima
- Govorite otvoreno, shodno uzrastu djeteta
- Poštujte želju za kontaktom, ali realno sudite o ograničenjima roditelja
- Ne tjerajte, niti branite kontakt
- Pratite reakcije nakon susreta, pomozite ako je djetetu teško, veselite se ako je radosno
- Ne pravite crno-bijelu podjelu na prije/poslije smještaja

...

- Budite svjesni svojih osjećaja
- Ne dovodite u pitanje odanost djeteta (da se opredijeli za vas ili roditelje)
- Kako ćete pomoći suočavanju s teškim stvarima?
- Uvedite pravilnost u kontakte, ali i radost
- Roditelji imaju pravo na kontakt: kako da shvatite roditelje kao (nesavršena) ljudska bića

Slučajevi...

- Udomiteljica kreće iz Zagorja u Zagreb
- Majka dolazi u posjetu smještenom sinu (u postupku oduzimanja djeteta dokazati da brine!?)
- Soc radnica vodi dijete majci u duševnu bolnicu
- SOS majka s djetetom cijeli dan čeka oca

O čemu ovisi kontakt?

- Koliko će trajati i kako će se odvijati ovisi o
- -djetetovim razvojnim potrebama
- -kvaliteti privrženosti roditeljima
- -roditeljskim sposobnostima
- -koliko je realistično raditi na djetetovu povratku
- -granice udom. I prir. obitelj (djetetu jasne)
- Kako reći djetetu istinu a ne povrijediti ga?
- Kontakt proizlazi iz **djetetovih** potreba i interesa, realistični su

Djetetu nije lako

- Zna za svoj status u udomiteljskoj obitelji (tu je za mene, a nije moja)
- zna za svoju prirodnu (nefunkcionalnu)...
- A zapravo ima samo udomiteljsku

Zaključak

Udomitelji su “roditelji plus”!

Možemo samo isticati principe odgoja djece
Nema (nasreću?) jednoznačnog odgovora;
Zato je odgoj djece tako osjetljiv i
odgovoran; ne možemo naučiti proceduru,
suviše je složeno..

**Temelji se na samopouzdanju, donošenju
odluka, suosjećanju i cilju koji treba
postići obzirom na dob, sposobnosti
jedne i druge strane, okolnosti**

